

magazín pro přátele Zoo Brno

Zooreport

číslo 1

červenec 2020

Virtuální expedice

4 Virtuální expedice
Staňte se součástí divoké přírody

12 Záchraná stanice
V hlavní roli ježci

6 Zima mizí
Bez ledu to nejde

14 Úspěšné záchranné programy
Jeřábi mají vysílačky

8 Zima mizí
Pod sněhovou peřinou

16 Mláďata
Kozy a čtyřoké ryby

10 Zima mizí
V zimním kabátě

18 Pohled zpět
Další rekordní rok

magazín pro přátele Zoo Brno
Zooreport

červenec 2020
číslo 1/20, ročník XXII
vychází čtyřikrát ročně
MK ČR E 17723

Vydavatel:

Zoo Brno a stanice zájmových činností, p. o.
U Zoologické zahrady 46, 635 00 Brno,
Česká republika
IČ: 00101451
tel.: +420 546 432 311
fax: +420 546 210 000
e-mail: zoo@zoobrna.cz

Nakladatel:

Moravské zemské muzeum
Zelný trh 6, 659 37 Brno
IČO: 00094862

Adresa redakce:

Zoo Brno a stanice zájmových činností, p. o.
redakce Zooreportu
U Zoologické zahrady 46, 635 00 Brno,
Česká republika
tel.: +420 546 432 370
fax: +420 546 210 000
e-mail: vanac@zoobrna.cz

Redakční rada:

Mgr. Jana Galová, Bc. Jana Hadová,
MVDr. Martin Hovorka, Ph.D. (předseda
redakční rady), RNDr. Bohumil Král, CSc.
(odborný poradce), Ing. Miroslava
Piškulová, Bc. Eduard Stuchlík,
Ing. Oldřiška Kučerová a Mgr. Michal Vaňáč
(vedoucí redaktor).

Autorem neoznačených fotografií
je Bc. Eduard Stuchlík,
nepodepsané texty napsala
Ing. Oldřiška Kučerová.

Náklad:

1 800 ks v české verzi
200 ks v anglické verzi

První strana:
Virtuální expedice.
Foto: Matyáš Slavík

NEPRODEJNÉ

EDITORIAL

Milé čtenářky,
milí čtenáři,

i na nás v uplynulých měsících velmi výrazně dopadly účinky koronavirové pandemie. Pominu-li finanční ztráty kvůli uzavřené zoo, posunulo se také vydání časopisu Zooreport. Přijměte proto, prosím, mou velkou omluvu za to, že první číslo v roce 2020 dostáváte až nyní. Také jsme se rozhodli zachovat původní obsah. Trocha zchlazení snad přijde v létě vhod. Ale postupně.

Nejprve píšeme o velké události, na kterou jsme se připravovali celý rok. Po řadě útrap a peripetií jsme otevřeli zbrusu novou expozici s názvem Virtuální expedice. Hned na úvod je třeba připomenout, že se nenachází v areálu zoo na Mniší hoře, ale v centru Brna v Radnické ulici 6. Ano, přesně tam, kde jsme kdysi provozovali Stálou akvarijní výstavu. Těšit se můžete na jedinečný zážitek, při kterém se stanete součástí divoké přírody. Proletíte se v hejnu plameňáků, potopíte se ke korálovým útesům, budete putovat s liškami polárními, podíváte se lvům z očí do očí. Ve střední Evropě se jedná o unikátní projekt a z vlastní zkušenosti mohu potvrdit, že návštěva Virtuální určitě stojí za to.

Jak jsem zmínil na začátku, nakonec jsem se rozhodl zachovat některé připravené články, i když už je léto. Pevně doufám, že trocha toho ledu Vám udělá v horkých prázdninových měsících radost. Navíc jsou to témata, která jsou aktuální celý rok. Nejprve se podíváme na postupné zvyšování teploty a účinky globálního oteplování na arktické oblasti. A musím upozornit, že to není příliš veselé čtení. Samozřejmě se zaměříme také na tuzemské podmínky a například vysvětlíme, proč je sníh důležitý pro celou přírodu.

Ve zvířecí říši se zaměříme na velmi oblíbené zvíře, které při návštěvě brněnské

zoo málokdo vynechá. Lišky polární obývají expoziční komplex Beringie a my přinášíme vysvětlení, jak je to s jejich srstí nebo jaké vydrží teploty. A když už jsme u té srsti, můžete si přečíst i o dalších zvířatech, která by v této souvislosti neměla uniknout Vaší pozornosti.

Jako vždy nezapomeneme ani na jinačovickou záchrannou stanici. Začátku zimy vládne konec „ježkobraní“, tedy situace, kdy se na stanici zachraňují a zazimovávají ježci, kteří se sami nezvládli připravit na zimní spánek. Slabší jedinci zůstávají na dokrmění v bednách, kde přibírají na standardní váhu, aby se mohli vypustit do volné přírody. Více se dočtete na straně 12.

Velkou radost nám v posledních měsících dělá repatriační program jeřábů mandžuských a daurských. V loňském roce se podařilo třem ptákům nainstalovat speciální vysílačky, které nyní vy-

daly důležité svědectví o životě jeřábů ve volné přírodě. Článek si nenechte ujít na straně 14.

Samozřejmě jsme ani tentokrát nemohli vynechat nové přírůstky. Na mláďata ze začátku roku se můžete podívat na straně 16, v dalších číslech pak bude pochopitelně následovat další přiděl nových životů a roztomilosti.

V závěru tohoto čísla se ještě věnujeme předchozímu roku. Moc všem děkujeme za přízeň, kterou jste nám v roce 2019 projevíli. A zároveň si nesmírně vážíme toho, že jste nás nenechali na holičkách ani letos na jaře. Jste to právě Vy, adoptivní rodiče, kdo nám výrazně pomohl v době uzavření zoo. Nesmírně si Vaši pomoci vážíme, a ještě jednou moc děkujeme.

Příjemné čtení!

Michal Vaňáč

Zoo Brno opět získala prostory v Radnické ulici. Foto: Matyáš Slavík

Zoo Brno se vrátila na Radnickou s unikátním projektem

Proletět se v hejnu plameňáků, potopit se ke korálovým útesům, putovat s liškami polárními, dívat se lvům z očí do očí. To vše mohou zažít lidé přímo v centru Brna v Radnické ulici 6. Zoo Brno se vrátila do tamních prostor a otevřela v nich novou expozici Virtuální expedice.

„V Česku i střední Evropě to bude jedinečný zážitek. Podobné projekty jsou k vidění ve Francii, Spojených arabských emirátech, Číně, Austrálii a v USA. Chceme vyjít vstříc těm, kteří nemají zájem chodit do zoo kvůli tomu, že jsou zvířata ve výběžích a nemají možnost trávit celý den například na otevřených pláních či v deštném pra-

lese. Ve Virtuální expedici nejsou žádné hranice a lidé se mohou pomyslně dostat do bezprostřední blízkosti rozmanitých živočichů po celém světě, a navíc v úchvatných prostředích,“ řekl ředitel Zoo Brno Martin Hovorka.

Kouzlo Virtuální expedice tkví hlavně v mimořádném zážitku, ale zároveň v její jednoduchosti. Návštěvníci

jen přijdou, sednou si na otáčivé křeslo, nasadí si speciální brýle a ocitnou se přímo mezi zvířaty. V letošním roce máme k dispozici celkem čtyři filmy. Nejprve je možné zažít cestu kolem světa a podívat se do chladných severských krajín. V průběhu tohoto roku doplníme program také o snímky, které zavedou zájemce pod mořskou hladinu a do tropických oblastí.

„Filmy máme od společnosti Wild Immersion, jejíž patronkou je známá ochránkyně přírody Jane Goodallová. Z vlastní zkušenosti mohu potvrdit, že je to zážitek, který si člověk opravdu zapamatuje a vryje se mu pod kůži. A upřímně, právě to chceme. Naším cílem není jen ukázat, jak to vypadá jinde ve světě. Rádi bychom v lidech vyvolali zájem o přírodu, její rozmanitost, a především o ochranu ohrožených druhů,“ doplnil Hovorka.

Virtuální expedice je otevřená každý den, a to vždy od 10 do 18 hodin. Všechny potřebné informace jsou dostupné na webu virtualniexpedice.cz

Návštěvníci jen přijdou, sednou si na otáčivé křeslo, nasadí si speciální brýle a ocitnou se přímo mezi zvířaty.

Foto: Michal Vaňáč

Otevřeno je od úterý do neděle, a to vždy od 10 do 18 hodin.

Foto: Michal Vaňáč

Na Radnické jsme vybudovali expozici Virtuální expedice. Foto: Matyáš Slavík

Bez ledu to nejde

V posledních letech bylo vědci zaznamenáno pozvolné zvyšování teplotních průměrů po celém světě. Globální oteplování.

Obrovské ledovce začínají tát a jejich plocha se zmenšuje. Foto: enriquelopezgarre/Pixabay.com

Ve zkratce. Tento proces je způsoben vzrůstající koncentrací oxidu uhličitého v naší atmosféře, kterou mají na svědomí skleníkové plyny. Sluneční paprsky, odražené od zemského povrchu, nemohou zcela proniknout přes rozptýlený oxid uhličitý zpět do vesmíru a část se jich vrací zpět k zemi, tím napomáhají zvyšování teplot. Skleníkové plyny vznikají nejvíce při spalování fosilních paliv.

Postupné zvyšování teploty může být do budoucna celosvětovým problémem, ale v současnosti jím nejvíce trpí polární oblasti. Obrovské ledovce začínají tát a jejich plocha se zmenšuje. Ledová moře a oceány, jejichž zálivy mají postupně zamrzat a vytvořit ledovou plochu, zůstávají rozbouřenými vodami.

Nezamrzlé vodní plochy jsou největší hrozbou pro medvědy lední (*Ursus maritimus*). Způsob života těchto masivních šelem je s ledem neodmyslitelně spjat. Potřebují ho při hledání partnerů, pro svou techniku lovu, a zejména při pátrání po potravě.

Lední medvědi se v letních měsících stahují z mořských oblastí, po kterých se nemohou bez ledu pohybovat, do vnitrozemí, aby zde přečkali teplé měsíce. Když zálivy opět zamrznou, medvědi se vrací na volné moře. Jedna z největších migrací probíhá v okolí Kanadského města Churchill, což je lákadlem pro mnoho turistů, kteří každoročně přijíždějí prohlédnout si putující medvědy.

Počátek medvědí migrace k zamrzlým mořím je příčinou vyhlášení Týdne ledních medvědů (Polar Bear Week). Na začátku listopadu probíhá velká ochránářská kampaň, která, jak už její název napovídá, trvá sedm dní. Představuje sedm různých činností, jimiž může každý člověk pomoci zlepšení životní situace ledních medvědů. Pravidelně se ho účastní i brněnská zoo. Instituce zapojené do Týdne ledních medvědů vyzývají své návštěvníky a sledující na sociálních sítích, aby se svými přáteli a známými mluvili o změnách klimatu a zamysleli se nad tím, jak mohou zmenšit vlastní uhlíkovou stopu, například tím, že se

Organizace Polar Bear International pořádá každoročně Týden ledních medvědů.

Foto: Polar Bears International

www.facebook.com/ZooBrno

Ledová moře a oceány, jejichž zálivy mají postupně zamrzat a vytvořit ledovou plochu, zůstávají rozbouřenými vodami.

Foto: Pexels/Pixabay.com

pokusí omezit cestování autem a raději využijí hromadnou dopravu, sdílená auta nebo si vyjedou na kole. Informační materiály distribuované během kampaně pak poskytují návod třeba na to, jak účelně šetřit energií, nebo prosbu o finanční podporu výzkumných projektů, na kterých pracují vědci pod záštitou ochranné organizace Polar Bear International, která je také iniciátorem celé kampaně.

Kritická situace ledních medvědů je kromě strašidelných obrázků vyhublých zvířat potulujících se po Churchillu a marně čekajících na příchod zimy dobře viditelná v ruských městech, která se v poslední době potýkají doslova s medvědí invazí. Vyhledává zvířata, jež ztratila svoje přirozená loviště, se stahují do blízkosti lidských obydlí a pátrají po potravě. Ulicemi se tak pohybují skupiny obrovských šelem a vzhledem ke své nebezpečnosti pomalu přebírají vládu nad tímto prostředím. Zahnat medvěda totiž není tak jednoduché.

Jsou to nebojácné šelmy, a pokud se správa měst chce vyhnout tomu nejdrastičtějšímu kroku, tedy odstřelu, je nutné povolát speciální skupinu, která medvěda uspí pomocí uspávací pušky a přesune ho co nejdále od města.

Známý je také případ medvědice sledované lokalizačním obojkem, u které bylo zaznamenáno, že ve snaze dosáhnout souvislé ledové plochy uplavala téměř sedm set kilometrů. Výkon je to sice obdivuhodný, ale pro samici znamenal ztrátu 22 % tukové zásoby nezbytné pro přežití, se kterou se bude muset v budoucnosti vypořádat. A získat ztracená kila nazpět je v měnícím se prostředí mimořádně náročné. Ještě smutnější je, že při své cestě přišla o mládě, které nebylo schopné držet s matkou krok a utopilo se. I přesto, že jsou medvědi velmi dobří plavci, mizení ledu, které je nutí překonávat při hledání potravy rozsáhlé vodní plochy, se pro ně může stát fatální.

Možná se to může zdát v globálním měřítku malicherné, jistě stojí za to za-

myslet se nad situací v našem světě. I když je zrovna jaro nebo léto a do listopadu a Týdne ledních medvědů je daleko.

Nezamrzlé vodní plochy jsou největší hrozbou pro medvědy lední.

Foto: Polar Bears International

Pokud nenapadne dostatek sněhu, zejména na horách, fungujícího jako přirozené zásobárny vody, při jarním tání se do půdy nedostane dostatek vláhy a nenasytí se ani vodní koryta. Foto: rotonara/Pixabay.com

Pod sněhovou peřinou

V našich klimatických podmínkách se stále častěji setkáváme s jevem, který je trnem v oku nadšeným lyžařům. Je jím nedostatek sněhové pokrývky. Tato dříve nedílná součást zimy ovšem nechybí jen lyžařům a provozovatelům skiareálů.

Nejvíce trpí příroda. Sníh totiž v ideálním případě funguje jako izolant a chrání tak zem před přílišným promrzáním. Z této izolační vrstvy profitují organizmy přezimující v půdě, jako jsou drobní hlo-

давci, obojživelníci a některé druhy hmyzu.

Obojživelníci, jako třeba žáby, přezimují pod sněhem ve stavu „umrznutí“. Jejich tělo vyprodukuje ochranné látky, které tkáň brání

před působením mrazu a žába tak přečká zimu ve zmrzlém stavu, aniž by riskovala ohrožení. V ideálním případě zafunguje sněhová pokrývka tak, že vytvoří ze žabího úkrytu „mrazák“ se stabilní teplotou. Pokud ovšem sníh chybí, teplota v úkrytu se mění a žába tak může opakovaně rozmrazat a zase mrznout. Vyčerpává tak cenné živiny a energii na tvorbu látek, které ji chrání před poškozením mrazem. Dále se také může stát, že bez sněhové izolace teploty klesnou tak hluboko, že ani sebelepší ochranné látky žabu neochrání a poškození mrazem se stane pro živočicha fatálním.

V norách sýslů nebo křečků dochází k obdobným problémům. Nepřečkávají sice zimu zmrazení, ale spí zimním spánkem. Holá půda vystavená mrazu promrzá do hloubky a savcům tak hrozí, že jejich pelech, které pod sněhem

Obojživelníci, jako třeba žáby, přezimují pod sněhem ve stavu „umrznutí“.

Foto: Kathy2408/Pixabay.com

Vliv nedostatečné sněhové pokrývky pociťují i rostliny.

Foto: jplenio/Pixabay.com

udrží teplotu bezpečně nad nulou, mohou prochladnout pod bod mrazu a přivodit tvorům smrtelné podchlazení.

Vliv nedostatečné sněhové pokrývky vidíme i na rostlinách. Jejich růst je ovlivněn mikroorganismy, které pomáhají obohacovat půdu živinami. Pokud však nastane holomráz, růst těchto mikroorganismů a jejich činnost se zastaví.

Nejsou tak schopny vyprodukovat dostatek živin, aby podpořily okolní floru.

Ovlivněn je i vodní režim. Pokud nenapadne dostatek sněhu, zejména na horách, fungujícího jako přirozené zásobárny vody, při jarním tání se do půdy nedostane dostatek vláhy a nenasytí se ani vodní koryta. Přes léto pak vládnou suché podmínky podporované navíc stále

rostoucími teplotami. A vyprahlá půda nenasákne dostatek vláhy. Dostáváme se do začarovaného kruhu sucha.

Problém pocítí i lidé. Stále hlouběji promrzající půda bude na jaře déle roztávat. Omezí tak člověka při jarním setí i jiných polních pracích.

V zimním kabátě

Na zasněžených pláních severu se pohybuje výjimečná šelma. Vedle majestátních ledních medvědů, kteří jsou bezesporu polárními králi, ji mnozí přehlédnou. Na zimních pláních je ji velmi těžké najít, protože se dokáže dokonale zamaskovat v bílé pustině.

Řeč je o lišce polární (*Vulpes lagopus*). Malá psovitá šelma, dosahující výšky kolem třiceti centimetrů v kohoutku s hmotností pohybující se v rozmezí 1,4–9,4 kg. Každý, kdo si v brněnské zoo během zimních měsíců prohlížel lišky polární, se jistě zarazí nad váhovým rozmezím. „Není to málo?“ řekne si pozorný čtenář při vzpomínce na kulaté lištičky.

Málo to opravdu není, protože to, co dělá lišku v zimě „tlustou“ je její srst, která je mezi zvířaty opravdovým unikátem. Je to nejdokonalejší izolant ve zvířecí říši. Díky této vícevrstvé nepromokavé srsti dokáže liška přežít v i v padesáti stupňových mrazech. Údajně je tato srst natolik dokonalá, že

se liška začíná chvět chladem až při teplotách padajících pod -70°C .

Srst lišky není výjimečná jen díky svým termoizolačním schopnostem. Úžasné je i to že, liška přes léto svoji dokonalou srst ztrácí, aby předešla přehřátí a odhalení. Bílá nadýchaná srst, kromě toho, že hřeje, je také dokonalým maskováním. Z lišky je tak z dálky na sněhu vidět pouze černý čenich a oči. Přes léto by tato barva ale zářila do daleka. Proto se srst v letních měsících mění na krátký černohnědý kožich, který lišku dokonale maskuje mezi kamením. Také ji dokonale zeštíhluje. Letní srst ztrácí na objemu a liška tak působí polovičním dojemem. Je to i případ našich brněn-

ských lišek, které přes léto vždy zázračně „zhubnou“. V čase línání, kdy dochází k výměně srsti, je možné na liškách vidět neuvěřitelnou paletu skvrn různé barvy a různé délky srsti.

Liška v době línání moc parády nedělá, ale její dokonalou zimní vybavenost jí může závidět kdejaký polárník.

Pokud se na sněhu pohybuje maskovaný predátor jako liška, musí být maskovaná i kořist. V polárních oblastech se kořisti lišky často stávají mláďata zajíců polárních (*Lepus arcticus*) a zajíců běláků (*Lepus timidus*). Tito blízcí příbuzní našeho zajíce polního (*Lepus europaeus*) jsou přizpůsobeni na život ve sněhu v mnoha směrech. Dokáží si získat vodu požíváním sněhu, jídelníček obsahuje i mechy a lišejníky, uši jsou mnohem menší, aby zabránil ztrátě tepla, a srst mění barvu s ročním obdobím. Změna v barvě srsti zajíců je způsobena pravděpodobně délkou dne neboli fotoperiodou, a srst se zbarví bíle nezávisle na sněhové příkrývce. Proto je pro ně ztráta sněhu hroživá, jelikož nejsou závislí na změně teplot.

To, co dělá lišku v zimě „tlustou“ je její srst. Foto: Michal Vaňáč

Liška přes léto svoji dokonalou srst ztrácí, aby přežila přehřátí a odhalení.

Foto: Michal Vaňáč

Liška v době línání moc parády nedělá, ale její dokonalou zimní vybavenost jí může závidět kdejaký polárník.

Foto: Matyáš Slavík

Nepsaným vítězem ve změně barvy je ovšem lasice hranostaj (*Mustela erminea*). Tato drobná lasicovitá šelma je v letním období nezajímavá, ovšem v období zimním se srst tohoto zvířete změní v komoditu doslova královskou. Bílá zimní srst hranostajů, je vysoce kvalitní a čistě bílá až na černou špičku ocasu a jistě každý člověk zahlédl srst hranostaje alespoň jednou v životě. Je to totiž takzvaný hermelín, který od nepaměti zdobí šlechtická roucha a je vyobrazen na mnoha historických portrétech a ve všech správných českých pohádkách, musí mít pan král plášť s hermelínem. V brněnské zoo je k vidění blízky příbuzný hranostaje, kolonok (*Mustela sibirica*), který na zimu také mění srst z hnědočervené na světle rezavou a velmi hustou srst. Jeho srst je velmi ceněná, stejně jako srst hranostaje. Nešijí se z ní královské pláště, ale i tak slouží uměleckým účelům. Srst kolo-

noka se totiž výborně hodí k výrobě štětců.

Tyto úžasné změny v srsti zvířat způsobují hormony, které jsou spouštěny teplotními změnami, až na případ zajíců. Díky globálnímu oteplování, hrozí všem těmto druhům, i když jinak jsou početně velmi hojné, že by mohli přijít o tuto schopnost. Bílá zvířata by přestala ztrácet svou ochranou bílou barvu. Při zvýšení teploty nad určitou mez, by mohlo dojít k tomu, že už se nám nepodaří za-

hlédnout nadýchanou liščí srst, bílé slechy zajíce nebo černý ocásek hranostaje.

Na druhou stranu ale existuje i možnost, že tyto bílé poklady zahlédneme naopak velmi zřetelně. Pokud zůstane teploty mrazivé a zmizí sníh, budou takto zbarvená zvířata na holé zemi doslova zářit a stanou se tak snadnou kořistí predátorů, v případě zajíce, nebo naopak velmi neúspěšnými predátory, v případě lišky a hranostaje.

Zima v záchranné stanici v Jinačovicích

Začátku zimy vládne konec „ježkobraní“, tedy situace, kdy se na stanici zachraňují a zazimovávají ježci, kteří se sami nezvládli připravit na zimní spánek. Slabší jedinci zůstávají na dokrmění v bednách, kde přibírají na standartní váhu, aby se mohli vypustit do volné přírody.

S příchodem zimy se do stanice dostávají zvířata zesláblá, vysílená, poraněná automobilovou dopravou a další. Pokud je zima mírná, živočichové ji snášejí lépe. Většina půdy je odkryta a dá se v ní najít mnoho potravy. Pro některé živočichy ale teplá zima může znamenat smrt. Ježci se mohou probudit ze zimního spánku, za vidinou potravy vyrazí do světa a pak při ochlazení, pokud se nevrátí včas do svého zimoviště, mohou onemocnět nebo uhynout. Stanice často řeší postižení srnčí zvěře překrmené řepkou. Zvíře má

silný průjem, je apatické, vyhublé a krotké. Bohužel většina případů nedopadne dobře. Tyto situace stanice řeší s myslivci z příslušné honitby. S vánočními svátky je na silnicích více rušno, zvěř přebíhá krajinu přetátou bezpočtem silnic za potravou a často dochází ke střetu. Pro zvíře je většinou střet smrtelný. Myslivci přikrmují zvěř už od září, aby si zvykla chodit ke krmelcům. Velmi často se objevují i případy sražení dravců a sov dopravními prostředky. Křehká sovička má velmi malou šanci náraz přežít.

Veřejnost se na nás obrací s dotazy, co do krmítek na svých zahradách. Rozhodně není vhodné cukroví a zbytky od stolu. Ptáci jsou vděční za obyčejnou slunečnici, pšenici, proso, jablka a kousek loje. Jak ptáci najdou naplněné krmítko, slétnou se a vytvoří překrásnou podívanou, kterou jim může znepříjemnit útok krahujce obecného. Také potřebuje žrát a je to přirozené chování, které mu nařizuje likvidaci slabých jedinců – tzv. přírodní výběr.

Někdy se do stanice dostávají také probuzená hibernující zvířata, jako třeba netopýři. Protože je zima, jsou ztuhlí, nemají dostatek potravy a v přírodě by uhynuli. Musí se okamžitě převést a dát na stanici do příslušných boxů, popřípadě ošetřit, zakrmit a znovu zazimovat v našich prostorách, kde přečkají zimu a s oteplením koncem dubna jsou opět vypuštěni do přírody.

Setkáváme se také s hodně diskutovaným problémem ohňostrojů a veškerou pyrotechnikou, se kterou mají zvířata problém. Detonace je pro zvířata problém.

Ježci se mohou probudit ze zimního spánku, za vidinou potravy vyrazí do světa a pak při ochlazení, pokud se nevrátí včas do svého zimoviště, mohou onemocnět nebo uhynout.

Foto: Eduard Stuchlík

řata velký stres a mohou se poranit. Srnky přebíhají po ranách z jednoho pole na druhé, přes frekventované silnice, kde může docházet ke kolizím. Také ptactvo je vystrašené a může docházet k nárazům do různých překážek. Tak je vhodné brát na ně ohled, a vzít při silvestrovských oslavách rozum do hrsti.

Prvním jedincem roku 2020 na naší záchránné stanici se stala samička zvonka zeleného (*Chloris chloris*) s poškozeným peřím, která byla ošetřena a vypuštěna zpět do přírody. Všichni si přejeme, aby co nejvíce zvířat v tomto roce potkal stejně šťastný osud.

Děkujeme vám za přízeň a zachraňujte, má to cenu!

Simona Blahoňovská

Ježci jsou častými návštěvníky záchránné stanice. Foto: Eduard Stuchlík

Mimořádný úspěch. Zoo Brno dovršila úspěšný projekt na záchranu jeřábů

Vypouštění jeřábů. Foto: Tatiana Parilova

Nesmírně cenné informace o pohybu jeřábů mandžuských a daurských v místě jejich přirozeného výskytu získali odborníci díky mezinárodnímu projektu Zoo Brno. V loňském roce se podařilo třem ptákům nainstalovat speciální vysílačky, které nyní vydaly důležité svědectví o životě jeřábů ve volné přírodě.

„Celý tento projekt je pro mě srdeční záležitost. Provází ho celá řada komplikací, se kterými se snažíme vypořádat. Mám velkou radost, že naše práce vede k opravdové pomoci a pochopení toho, jak a kudy jeřábi létají. I když s tím bohužel nejsou spojené jen dobré zprávy,“ uvedl ředitel Zoo Brno Martin Hovorka.

Už loni jsme informovali o tom, že tři jeřábi (dva jeřábi mandžusští a jeden jeřáb daurský) z Okského zapovědníku na Dálném východě dostali teleme-

trické vysílačky, abychom mohli monitorovat jejich pohyb. „Do podzimu se ptáci drželi v okruhu několika desítek kilometrů od místa vypuštění. V říjnu se ale dva z nich náhle přesunuli do Číny, odkud velmi rychle pokračovali na jih,“ vysvětlil kurátor chovu ptáků Zoo Brno Petr Suvorov.

Kolegové z Khinganské státní přírodní rezervace, kteří s námi na projektu intenzivně spolupracují a ptáky vypouštějí, se mohli na základě online dat vydat jeřáby pozorovat. Se třemi

sledovanými jedinci se podařilo do divočiny vypustit dalších devět opěrenců. Jak jsme ale upozorňovali už loni, cílem projektu bylo sledovat i překážky na trasách jeřábů. To se bohužel potvrdilo.

V polovině října se jeden z jeřábů podle dat přestal pohybovat. Jednalo se o jedince, který měl vysílačku, takže mohla být velmi přesně zaměřena jeho poloha, což se nakonec také podařilo. Pracovníci khinganské rezervace už ale našli jen zbytky těla. „Byl zastřelen v období lovu vodních ptáků poblíž vesnice Nikolo-Alexandrovskaya v Amurské oblasti. Už bylo zahájeno trestní vyšetřování, které má na starosti meziměstské oddělení Ministerstva vnitra Ruské federace v Oktyabrském okrese,“ konstatoval Mikhail Parilov z Khinganské státní přírodní rezervace.

Jeřáb s vysílačkou v páru s divokým jeřábem v Číně. Foto: Wang Xiaoping

Další dva ptáci naštěstí stihli migraci zahájit včas. Jeřáb daurský letěl přes Čínu na Korejský poloostrov a v současné době zůstává na pobřeží Japonského moře v KLDŘ u hranic s Jižní Koreou. Jeřáb mandžuský překročil hranice tří čínských provincií a poté se asi na měsíc podíval na území KLDŘ. V polovině prosince se vrátil do Číny a nyní se zdržuje podél pobřeží Žlutého moře u přístavu Lü-šun-kchou. Určitě není bez zajímavosti, že na tomto místě přezimují jeřábi vůbec poprvé. Nicméně podle barvy peří a tvaru těla se jim daří velmi dobře a rozhodně netrpí hladu. Ostatně v této lokalitě pravidelně zimují čápi východní a místní obyvatelé se o ně velmi dobře starají. Na jaře tak budeme netrpělivě očekávat návrat obou ptáků do Ruska.

„Kromě objevení nového zimoviště nám snad ještě větší radost udělala zpráva od čínských ornitologů a ochránců přírody. Jeden z vypuštěných jedinců utvořil pár s divokým jeřábem. Přesně to bylo cílem našeho projektu a pevně věřím, že podobných novinek bude jen přibývat,“ uzavřel Suvorov.

V roce 2015 Zoo Brno poprvé transportovala dvě vejce jeřábů mandžuských na Dálný východ. Během následujících jsme oslovili další evropské zoologické zahrady, které chovají jeřáby. K vejším jeřábům mandžuských tak postupně přibyla i vejce jeřábů daurských. Khinganská státní přírodní rezervace se vysazováním jeřábů úspěšně zabývá už více než 20 let. Nyní může spolu s brněnskou zoo sledovat, jak se jim vede i po vypuštění do volné přírody. Do budoucna plánujeme tuto spolupráci ještě rozšířit

a posílit a získat tak ještě více informací nezbytných pro ochranu a záchranu jeřábů.

Kroužek po uloveném jeřábovi. Foto: Mikhail Parilov

Mapa pohybu jeřábů. Foto: Zoo Brno

Chovatelé malou samičku pojmenovali Kamilka, samce pak Jeníček. Na snímku s matkou..
Foto: Michal Vaňáč

První letošní mlád'ata v Zoo Brno: kozy a čtyřoké ryby

Mlád'ata v brněnské zoo na sebe letos nenechala dlouho čekat. Zatímco loni se jako první na svět podívala samička buvolce běločelého 17. ledna, tentokrát se chovatelé dočkali už 8. ledna. A hned si mohli užít trojnásobnou radost. V Dětské zoo se narodily dvě kozy kamerunské, v Exotáriu se vydařil odchov hladinovky čtyřoké.

Tyto unikátní ryby žijí ve sladkých či brakických vodách v ústích řek a v mělčinách na atlantickém pobřeží v oblasti od jižního Mexika po Brazílii. Vlivem mořského přílivu a odlivu je salinita vody, v níž žijí, proměnlivá. Hladinovky většinou plavou tak, že jim z vody vyčnívají velké jakoby vypoulené oči. Loví hmyz popadaný na hladinu, ale za odlivu někdy opouštějí vodní prostředí a za kořisti se vydávají na obnažené bahnitě či písčné břehy s porosty mangrove. Výsledkem evolučního přizpůsobení hladinovek specifickým podmínkám, které panují na

rozhraní vodního a suchozemského prostředí, je unikátní stavba jejich oka. Něco o ní už napovídá anglické rodové jméno hladinovek: four-eyed fish.

Při pohledu z boku na hladinovku je vidět, že její oko dělí na dvě části horizontální přepážka z tmavého epitelu,

takže to vypadá, že ryba má celkem čtyři oči. V oku hladinovky je však jen jedna čočka a jedna sítnice. Horní a dolní část čočky se liší zakřivením: nahoře je plošší, což odpovídá oku suchozemských živočichů, dole zaoblenější jako u ryb. Dělená čočka dokáže odstranit rozdíl v přenosu obrazu způsobený odlišným lomem světla v atmosféře a ve vodním prostředí.

V brněnské zoo se hladinovky rozmnožily hned několikrát. Úspěšné ale byly jen porody, kdy se narodila maximálně dvě mlád'ata. Pokud jich na svět přišlo více, v jednom případě až devět, byl odchov neúspěšný. Letos ze tří malých rybek (hladinovky jsou živorodé) přežila jediná. Což není mnoho! I tak je to pro Zoo Brno velký úspěch. Už proto, že hladinovky čtyřoké chová a odchovává v České republice jako jediná zoo.

Ve středu 8. ledna to nebylo na Mniší hoře jediné radostné vítání. Stádo koz kamerunských v Dětské zoo se rostlo o další dva členy. Chovatelé malou samičku pojmenovali Kamilka, samce pak Jeníček. Celkem jsme letos přivítali už pět mláďat tohoto druhu. Kamerunská koza je plemeno kozy domácí původem ze západního pobřeží Afriky. Je to nenáročné masné plemeno, které je schopno přežít v oblastech s velmi chudou vegetací. Aktuálně brněnská zoo chová celkem jedenáct koz kamerunských.

Hladinovky jsou unikátní ryby žijí ve sladkých či brakických vodách v ústích řek a v mělčinách na atlantickém pobřeží v oblasti od jižního Mexika po Brazílii.

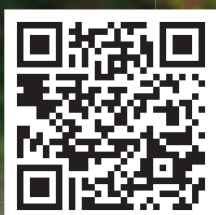
Foto: Archiv, Eduard Stuchlík

BRNĚNSKÝ LETNÍ BĚŽECKÝ POHÁR

TRIEXPERT
1997–2020
CUP

- Seriál 12 závodů
- Závod každou středu od července do září
- Online registrace předplatitelů od 25. 2. do 23. 6.
- Výhody předplatného a výše startovného:

Generálním partnerem závodu je běžecká speciálka **TRIEXPERT**.

Navštivte nás na brněnské prodejně Milady Horákové 20, kde Vám provedeme diagnostiku došlapu a doporučíme Vám vhodnou běžeckou obuv. Více na **www.triexpert.cz**

WWW.TRIEXPERTCUP.CZ

TERMÍNOVÁ LISTINA POHÁRU

- 01. 07.** ZOO BRNO pětko
+ dětský běh/ dráha VUT
- 08. 07.** Pisárky
- 15. 07.** Obřany
- 22. 07.** OEGEMA TRANSPORT
běh Kociánkou
- 29. 07.** Myslivna
- 05. 08.** Popůvky
- 12. 08.** Palackého vrch
- 19. 08.** Obřany
- 26. 08.** 10km / dráha VUT
- 02. 09.** Líšeň
- 09. 09.** Pisárky
- 16. 09.** Hodinovka / dráha VUT

TOP BĚŽECKÝ SERIÁL 2019

TRIEXPERT CUP se koná za finanční podpory Statutárního města Brna a Jihomoravského kraje a pod záštitou primátorky Statutárního města Brna JUDr. Markéty Vaňkové a radní Jihomoravského kraje Mgr. Ing. Taťány Malé

TRIEXPERT

B | R | N | O |

jihomoravský kraj

Brněnská zoo znovu překonala návštěvnický rekord

Podruhé v řadě překonala brněnská zoo rekord v návštěvnosti. Za loňský rok přivítala celkem 331 298 lidí, což je nejvíce od roku 1997, kdy začala vést podrobné a přesné statistiky.

Návštěvníci se mohli v roce 2019 podívat také na dvě nové samice koně Převalského.

Foto: Eduard Stuchlík

Jedním z lákadel byla stále mláďata lvů.

Foto: Eduard Stuchlík

„Velmi si vážíme každého člověka, který přijde a podpoří nás. Na stále větší oblibě brněnské zoo je vidět, že výstavba nových expozic v minulých letech měla smysl a že ji oceňují také návštěvníci. Pevně věřím, že je neklameme ani v budoucnu. Letos se mohou těšit například na novou vyhlídku u žiraf nebo otevření Virtuální expedice v Radnické ulici v centru Brna,“ uvedl ředitel Zoo Brno Martin Hovorka.

Ve srovnání s rokem 2018 (celkem 330 118 návštěvníků) se výrazně změnil počet lidí v jednotlivých měsících a ročních obdobích. Například v dubnu 2018 jich do brněnské zoo dorazilo 56 021, o rok později jich bylo o téměř deset tisíc méně. Velký rozdíl je také v srpnové návštěvnosti. Vlivem vysokých teplot přesáhla v roce 2018 číslo 41 tisíc, loni to ale bylo více než 54 tisíc.

„Vliv na návštěvnost mají především tři faktory. Jsou to nová zvířata (včetně přírůstků), opravené či nové expozice

V létě dorazila do Zoo Brno samička pandy červené Oshin. Foto: Michal Vaňáč

a počasí. To nám hrálo do karet hlavně na jaře 2018, zatímco v létě téhož roku k nám kvůli horku přišlo méně lidí. Loni se situace obrátila a vrátila se do dlouhodobého průměru, kdy bylo opět návštěvnicky nejsilnější léto,“ doplnil Hovorka.

Dalším impulzem k návštěvě zoo jsou také akce, které připravujeme po

celý rok. Pozitivní ohlas jsme loni zaznamenali například u nově zavedených komentovaných krmení a setkání v zimním období. Vždy první víkend v měsíci jsem se zaměřili na určité téma a návštěvníkům ho představili z několika úhlů pohledu. V tom jsme pokračovali i na začátku roku 2020.

VAŠE

JEDINÁ JISTOTA?

PŘEDPLATNÉ

NdB **Národní
divadlo
Brno**

Staňte se součástí divoké přírody!

VIRTUÁLNÍ EXPEDICE ZOO BRNO

Jedinečný zážitek v centru Brna.

Radnická 6
(vedle Staré radnice)

Úterý - Neděle
10:00 - 18:00

**ZOO
BRNO**

B | R | N | O

STATUTÁRNÍ MĚSTO BRNO
FINANČNĚ PODPORUJE ZOO BRNO A STANICI ZÁJMOVÝCH ČINNOSTÍ,
PŘÍSPĚVKOVOU ORGANIZACI